

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Mythologiae libri decem, Venise, Segno della Fontana, 1567](#)[Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre III](#)[Item Mythologia, Venise, 1567 - II, 09 : De Plutone](#)

Mythologia, Venise, 1567 - II, 09 : De Plutone

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[17-18\] : De Plutone](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre II

[Mythologia, Francfort, 1581 - II, 09 : De Plutone](#) est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre II

[Mythologie, Paris, 1627 - II, 10 : De Pluton](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre II

[Mythologie, Lyon, 1612 - II, 09 : De Pluton](#) est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Présentation du document

PublicationVenise, Comin da Trino, 1567

ExemplaireMunich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) , Res/4
Ant. 50

Formatin-4

langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination54v°-55v°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses [Pluton](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière modification le 25/11/2024

Mythologia.

hæc solum institutionis ergo sint inuenta. At de Neptuno satis, nunc dicamus de Plutone.

De Plutone.

Cap. I X.

Pluto quem inferorū Deū putarunt antiqui, natus est ex Opi & Saturno: ut dictum est, isque unā cum Ioue militavit, & post varias victorias, rerūque gestarū felices successus cū Ioue & Neptuno iactis sortibus tetrarū mūdiq; totius, ut aiūt, imperiū diuisit: cui Hispaniarum, & locorum omnium ad occidentē solem obtigit imperium. Scriptū reliquit Pausanias in Atticis Plutonis & Amphiarai statuas quodā in loco fuisse Apud Athenienses, vbi Pluto puer à Pace nutrice portabatur. Fama est hūc clauēs habuisse pro insigni, sicuti sceptrū Ioui, & Neptuno tridens tribuebatur, ut idem Pausanias ait in prioribus Eliacis. Et Orpheus in hymno in Plutonē idē affirmauit his verbis;

Πλούτωνος δὲ κατ' ἕχρον γαίης κλυδίας ἀπάειρεν.

Pluto qui terræ clauēs & regna gubernas.

Plutonem præterea fuisse opulentix Deū, & in Heberia apud Pyrenxos mōtes habitasse memorix prodidit Strabo lib. 3. Geographix. Hunc defunctorū Deum esse crediderūt, quē appellarunt Deū terrestrē, cui sacra faciebāt pro defunctorum manibus, ut testatur Euripides in Phœnissis;

ὅτι γὰρ ἕσπερος χροὶ τῆς τῆς κλυδίας ἀπάειρεν.

Cum iusta soluit mortuis viuus, decet

Deum simul terrestrem honore prosequi.

Quo vero tempore illi sacra hæc fierent, Februus vocabatur. Plutonem honorerunt antiqui in curru vehi atrorum equorum, ut testatur Ouidius libro Metamorph. quinto;

Hanc metuens cladem tenebrosa sede tyrannus

Exierat; curruq; atrorum inuectus equorum

Ambibat Siculæ cautus fundamenta terræ.

Aiunt hunc Deum aliquando grauitè tulisse, quòd solus omnium Deorum cęlibem & filiis carentem vitam traduceret, cum tanti imperii Deus esset, neque vllam inueniret quæ sibi nupti daretur: quippe cum & Iouis esset frater, & Deorum omnium opulentissimus. Nulla enim Dea illum ob deformitatem & obscuritatem Regni maritum esse suum pati poterat. Ille igitur hac opinione, vel, ut verius dicam, hoc animi furore agitatus atrorum equorum currum conscendit, & in Siciliam peruenit. Ibi forte Proserpinam Cereris filiam inter cæteras virgines flores colligentem visam adamauit; quippe cum omnes illas & forma & corporis elegantia antecelleret. Hanc igitur rapuit, & in curru ad fluum Chemarum deportauit; vnde ad sua regna, quæ sub terris esse putantur, deportauit, ut testatur Pausanias in Corinthiacis, & Claudianus rem totam carmine elegantissimo complexus est. Magno in honore fuit in Pylo Pluto, templumque eius ibidem magnificentissimum, ut ait Strabo libro octauo. Neque procul distat à Pylo mons, qui vocatus fuit Menthes, à Menthe Plutonis pellice, quàm dolo circumuentam Proserpina in herbam hortensem sui nominis mutauit. Testatur idem Strabo libro nono ad ripas Coralli fluij, vbi sacra fiebant Pambrotia, constructam fuisse ob mysticam quandam causam Plutonis ac Palladis aram communem.

munem . Immolabantur tauri Plutoni , vt testatur Horatius libro secundo carminum ;

Non si ericenis , quotquot eunt dies ,
Amice places illacrymabilem
Plutona tauris .

Scriptum reliquit Strabo libro tertiodecimo Plutonium os in Cybirensium regione apud Hierapolim in paruo quodam môtis cliuo fuisse ; in quod homo excipi poterat, idque fuisse miræ profunditatis, & admirabilis multo magis potentix. Nam huic oppositum fuit vallum quadratum, ambitu dimidii tere iugeri, quod nebulosa crassaq; caligine tegebatur, at ori propinquus aer erat innoxius. Quod si aliquod animal ingrederetur, continuo moriebatur, tauriq; eo adducti statim cœcidebant. fuit Pluto à Latinis Orcus appellatus, vt scripsit Cice. in actione sexta in Caium Verrem; Hic dolor erat tantus, vt Verres alter Orcus venisse Ennam, & nõ Proserpinam asportasse, sed ipsam abripuisse Cererem videretur. Dicitur est autem Pluto, quia diuitias largitur, vt ait Lucianus in Timone, & Plato in Cratylo his verbis ; *τὸ δὲ πλούτου, καὶ τῆς πτωχείας τὸν οὐρανὸν ἴσταν, ἐστὶν ἡ τῆς γῆς ἀνάστυς δεινὴ καὶ πλάτων, ἐπιπέδου.* Plutonis vero nomen ob diuitiarum largitionem, quia diuitix è terra in lucem emittantur, dictum fuit. quamuis Lucianus in dialogo postea de Luctu, Plutonem dictum putat, *ἢ καὶ τῆς ἀνάστυς τῆς γῆς, quia abundet mortuis scilicet.* Dicebantur adhuc omnes animæ mortuorum descendere, quas vbi ille acceperat, inenitabilibus vinculis coercere implicatas, iudicibusque tradebat iudicandas, atque omnibus pro meritis vel penas, vel præmia dispensabat. Neque vlli concessum est in vniuerso xuo præterquam admodum paucis ad superam regionem reuerti, & id maximis de causis, vt fama est. Illius Dei regio turbidissimis & amplissimis fluiis vel ipsis nominibus horrendis interluitur. Desiuit cum magno strepitu coeytus, cum rapidissimis flammaram vndis Phlegethon deuoluitur ; ibidem ceno plena est profundissimo & graeolenti Acherusia palus. Quid de squalore cymbæ, portis orisque animarum, deque tremenda illius voce conitui non dissimili dicam? Terret altissimis & stridulis latratibus vel longinquos nauigantes Cerberus triceps, horrent viperinis capillis furix, formidabilis est iudicum iustissimorum seueritas, ita vt nemo sit tam sanctus aut integræ vitæ, qui ad id iudicium accessurus non aliquantulum expauescat. Verum de his in sequenti libro pertractabimus. Nunc huius tabulæ explicationem aggrediamur. Pluto siue elementum sit terræ, siue diuitiarum Deus, utroq; nomine filius est Saturni : nam primus omnium architectatus est coelum Deus, ex quo natum tempus, in quo reliquum quod erat ædificii expletum est. Si diuitiarum Deus rursus sit Pluto, nemini obscurum esse arbitror ciuitates & regiones per diuturnam pacem opibus, & hominum frequentia repleti : quare Pax illius merito dicitur fuisse nutritrix. Rursus quod fuerit Saturni filius, & Iouis Iunonisque frater, quid aliud hoc est quàm genus omne diuitiarum è tempore nasci, & cœli aerisque bonitate ac temperie procreari & adiuuari? Dicitur idcirco illi imperium inferorum obtigisse, quoniam apud occidentis nationes & in Hispania, vt diximus, regnavit, quæ fertilissima est propè omnium prouinciæ, & omnis generis frugum plenissima, præter loca illa, in quibus effodiebantur metalla, vt testatur Strabo libro tertio. Qui vero Plutonem elementum terræ esse putarunt, non solum

Mythologia.

solum diuitiarum Regem, quæ omnes à terra oriuntur, esse crediderunt; sed etiam mortuorum omnium, quia omnia quæ nata sunt, in ea tandem principia soluntur, à quibus sunt orta; quod etiam expressit Cicero libro secundo de Natura Deorum his verbis; Terrena autem vis omnis atque natura Diti patri dedicata est: qui Dis, ut apud Græcos *Πλούτων* dicitur, quia & recidant omnia in terras, & oriuntur à terris. & quoniam quod semel mortuum est nunquam idem reuiuiscit, inde dictum est ab antiquis quod Pluto habet clauas, à quo ita sedes inferorum clausæ sunt, ut exitus nemini pateat, sicuti testatur Pausanias in Eliacis. hic idem Proserpinam Cereris filiam rapuit, quia, ut ait Cicero in secundo de natura Deorum, ea est quæ

10

Proserpin Græce nominatur, & quam frugum semen esse uolunt absconditamque à matre quæri fingunt, ut ait Eusebius libro secundo Euangelicæ præparationis. Plutonem esse uirtutem terræ, & aliquando terram ipsam, ita scripsit Orpheus in hymno in Plutonem;

Ελευθερίας οὐρανὸν ἔσπευεν κερταίῃσι καταρτῶν.

Nam facis ipse homines opulentos fructibus anni.

Attrahit igitur vis terræ ad se radices frugum inferius, quare dictus est Pluto sub terram rapuisse Proserpinam. quadrigis inuectam, cum per tot mensium tempus ad inferiora crescant frugum radices, sic autem quadrigarum nomina expressit Claudianus in 1. lib. de raptu Proserpinæ;

30

Orpheus crudele micans, Aethonq; sagitta
Ocior; & Stygii crudelia gloria Nycteus
Armenti, ditisq; nota signatus Alastor.

Quæ cū finguntur, & alicubi fieri necesse sit, scripsit Orpheus in Attico solo non procul ab Eleusi id contigisse, ut Pluto sub terram sit ingressus, sicuti patet ex his uersibus;

Ἐλευσίῃσιν ἀμύμοντι δὲ πρὸς πᾶσι

*Νυμφίοντι λαμάρῃσι δ' ἄνω ἀδύσιν δὲ κέρου
τετραρίσι κερταίῃσι καὶ ἀελίδι κέρου κέρου.*
Δάμον Ἰλιούριον, εὐθύσιρ κέρου δὲ δίδον.

30

Pluto tibi castæ Cereris, nam filia quondam
Cum legeret flores in prato rapta quadrigis
Imposita est; & Cecropium portata sub antrum,
Huc ubi Eleusis adest, ubi nigri ianua Ditis.

Enimvero non solum de rebus gestis, quæ Diis inferis tribuuntur, hæc intelligenda sunt, sed multo magis ad mores hominum, vitæq; institutionem pertinent. Nam quibus curis torquentur, quantisque molestiarum fluctibus agitantur diuitum animi? cæcitas enim mentis prius occupet mortalium animos necesse est, quàm opes acquirantur: pro quibus diu laborandum est cum breuissima futura sit, aut etiam nulla aliquando partarum rerum fructio. Quas tamen si quis breui comparare studeat, ad omnem probitatem & innocentiam conuieat oportet, omnemque impuritatem induat & crudelitatem, cum primum ingentium opum desiderio capiuntur. illud autem significatur per illorum equorum nomina, quibus uehebatur Pluto, cum sine sceleribus nemo profus breui ditescere possit. atque de Plutone satis, nunc de Pluto pertractemus.

40

De